

Ózdi Kohászati Üzemek Számítóközpont 1979-2019

2019. október 5-én tartottuk megemlékező ünnepségünket szeretett egykori munkahelyünk, a Számítóközpont ünnepélyes átadásának 40. évfordulója alkalmából. 76-an gyűltünk össze, hogy felidézzük a közös és egyéni szép emlékeinket.

1979. október 3-án Pethes András, az Ózdi Kohászati Üzemek (ÓKÜ) akkori vezérigazgatója avatta fel és adta át a számítástechnikai célra újonnan felépített épületet és a próbaüzem után sikeresen

működő a NOTO-OSZV által az országban 100.-ként átadott R22-es gépeket. Az átadási ünnepségen részt vettek a vállalat vezetésén kívül az MSZMP és más tömegszervezetek helyi vezetői, valamint a számítógépek gyártásában kooperáló szocialista országok (Szovjetunió, Bulgária, NDK) szakmai delegációi is.

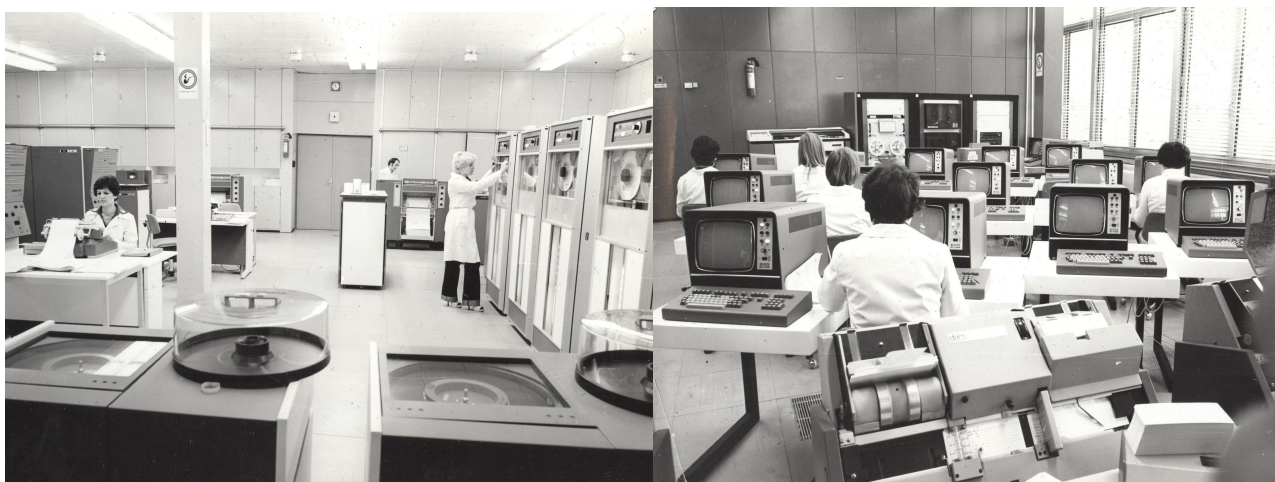
A testvérvállalatok (Lenin Kohászati Művek, Dunai Vasmű) már 3 évvel korábban komolyabb tudású gépeket kaptak - a Számítóközpont elődszervezetének (Operációkutatási Osztály, később Számítástechnikai Osztály) vezetése ezzel tudott érvelni, hogy megkaphassuk a 2 db R22-es gépet. Addig az adatfeldolgozás a Hollerith rendszerű lyukkártyás módszerrel történt. Kevesebb adatigényű elemzéseket, számításokat (pl. fogaskerék-méretezés, acélok vegyi összetételének statisztikája) PractiComp 4000-es gépen Fortran nyelven megírt programokkal végeztünk. Két R22-es gépre a nagyobb üzembiztonság elérése miatt volt szükség, hiszen a hibaelhárítást csak a budapesti OSZV szakemberei végezhették, és nem lehetett bevállalni, hogy a sürgős adatfeldolgozási munkák ne legyenek napokig elvégezve, amíg a budapesti cég ideér és elhárítja a hibát. Ezek a gépek csak a szocialista táborban számítottak modernnek, léteztek ekkor már a kapitalista országokban sokkal korszerűbb gépek, csak azokra ott kiviteli tilalom (embargó) vonatkozott a szocialista országok felé.

Maga az épület az akkori kor technológiai színvonalának csúcsát képviselte, fémváz, 3 szintes, klimatizált, egyszerű, modern kinézetű, kék színű épület a Labor és a Tervező Iroda (ma Csokipalotának becézett épület) szomszédságában.

Az épület földszintjén kapott helyett a két db R22-es gépet (központi egység és memória) és perifériáit (6 db 29 MB-os mágneslemez egység, 4 db mágnesszalag egység, 2 db sornyomtató, 2 db lyukkártyaolvasó, 2 db

lyukszalagolvasó, 2 db konzol) befogadó gépterem, valamint az adatrögzítő helyiségek (mágnesszalag és lyukkártya), az előkészítő (expediáló) helyiség, a számítógép karbantartók (hardveresek) műhelye.

A mágnesszalagos adatrögzítést vezénylő Videoplex-3 adatrögzítő rendszer egy R10-es számítógépen futott, mely az egyetlen magyar gyártmányú gép az ESZR sorozatból, de tudása, megbízhatósága komoly volt, kb. 20 db adatrögzítő terminál tartozott hozzá. Az első emeleten a rendszerszervezők, folyamatszervezők, programozók egylegterű nagy irodája az ún. Nagyterű iroda, vezetői irodák, öltözők, mosdók, pihenő helyiség kapott helyet. A második emeleten egy 160 fős tanácsterem volt, továbbá az ÓKÜ Szervezési Főosztálya és Gazdasági Tanácsadó testülete. A beruházás 130 millió forintba került.

A dolgozói létszám 100-110 fő körül volt induláskor. Az adatrögzítés két műszakban történt, a gépteremben az operátorok, programkönyvtárosok, valamint a hardveresek 3 műszakban dolgoztak. A szervezők, programozók kb. 30-an voltak. Mivel az itteni szakembergárda csak az átadásra állt össze, így idő és tapasztalat sem volt, hogy a kialakítandó számítógépes programrendszereket helyben dolgozzák ki, ezért még korábban külső szervezet (Kohó- és Gépipari Minisztérium Számítástechnikai Szervező Intézete, Dunaújvárosi NME Kohó- és Fémipari Főiskolai Kar számítástechnikai tanszéke, Dunai Vasmű számítástechnikai részlege) bíztak meg a programrendszerek tervezésével, kidolgozásával. Amikor ezek átadásra kerültek, az akkorra már létrejött helyi szakmai stáb ezeket zsúrizta, módosításokat végeztetett, majd később önállóan módosította a helyi, pontos igényeknek megfelelően. Így elkészültek a termelésirányítási, vállalatirányítási rendszerek főbb alrendszerei: vevői rendelések feldolgozása, gyártáskövetés, készletgazdálkodás, állóeszköz-gazdálkodás, bér- és létszámgazdálkodás, export elszámolás programjai. Már ezek is segítették a vállalat tevékenységét, kevesebb manuális munka volt szükséges sokkal pontosabb, gyorsabb információk kinyeréséhez, a gazdasági folyamatok gyorsabb lebonyolításához (pl. tömeges rendelés visszaigazolások kinyomtatása, raktári készlet listák, leltározás stb.), termelési-, kiszállítási adatok elemzéséhez.

Ezekon felül egy sor olyan egyedi számítógépprogramot dolgoztunk ki – rendszerszervezők, programozók közösen, amelyek egy-egy speciális munkaterületre vonatkoztak, pl.: acélműi adaglapok adatainak nyilvántartása, elemzése az Acélmű és a Minőségellenőrzési Főosztály részére, hengergazdálkodás a Finom-, Durva- és Rúd-Drót Hengermű részére, munka- és védőruha nyilvántartás, villamosmotorok nyilvántartása, üzem-egészségügyi, üzempszichológiai kérdőívek elemzése. De készültek a városnak is programok: pl. lakáskérelmek nyilvántartó és elbíráló rendszere, órarend program a középiskoláknak. A meglévő hardveren a legnagyobb fejlesztés emlékeim szerint a ferritgyűrűs memória félvezetős memóriára való kicserélése és bővítése volt, mely saját hardveres kollégáink innovatív tudását dicséri.

A 80-as évek közepén megjelentek a személyi számítógépek, először a Commodore 64-es, 128-as gépek. Commodore-ra pl. vállalati képűség rendszert dolgozott ki egy teamünk, a vezetői irodáiban lévő teletext-képes tv készülékek jelenítették meg a vezetői információs rendszer teletext oldalait, a kidolgozott megoldás országosan is újnak számított, nagyobb sebességgel töltődtek be az oldalak, mint a hagyományos teletext rendszerek esetében. Kollégáink tanfolyamokat tartottak a városi iskolák

tanárainak az iskola-számítógépek használatáról, később szakköröket a diákoknak.

A már adatfeldolgozási szempontból komolyabbnak vehető XT-k, AT-k megjelenésekor kialakítottuk személyi számítógépekre a bérszámfejtési rendszerünket, helyi hálózatba kötve őket a bérelszámolás különálló épületében, és összekötöttük a Számítóközpont épületében lévő szerver géppel, sőt az R22-vel, mert akkor még az R22-n meglévő nagy nyomtatási kapacitást, sebességet a PC-s nyomtatók nem érték el, ezért a kb. tízezer gyári dolgozó bércéduláját az R22-n nyomtattuk ki. Az R22 és PC-k összekötése révén az R22-re készülő programok forráskódjait már PC-n is tudtuk rögzíteni, szükségtelenné vált a lyukkártyás programok, job-ok használata.

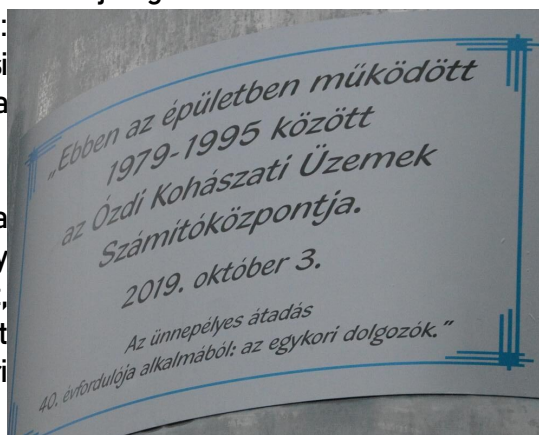
Fokozatosan átdolgoztuk a meglévő rendszereinket személyi számítógépekre. Végre megvalósult az az informatikai alapelv, hogy az adatok rögzítése a keletkezés helyén történjen, így lehet a leghibamentesebb, leggyorsabb eredményt produkálni és feleslegessé válik a bizonylatok, eredménytablók, vagyis a papírok oda-vissza vándoroltatása a Számítóközpont és az adatforrás, eredményfelhasználás helye között.

Ekkoriban alakítottak át bennünket önálló, de az ÓKÜ tulajdonában lévő céggé ÓKÜ Számítástechnikai Leányvállalat néven. Rövid időn belül az anyavállalatból több kisebb önálló egység szakadt ki (előbb a Geotherm, ÓKÜ-Feralpi, RIMA, Mozaik, Meteor Kft., majd Finomhengermű Munkás Kft., Pekó Acélipari Művek). Ez nekünk kedvezett, hiszen az új cégeknek saját rendszerek kellettek, a PC-k olcsók voltak, lokális hálózatot könnyű volt kialakítani belőlük, nemcsak a szoftvert fejlesztettünk, szállítottuk nekik, hanem a hardvereseink a gépparkjukat is beszerezték, kialakították, konfigurálták, így a piacunk bővült és nem csak Ózdon, hanem a környékbeli településeken is sikerült értékesíteni szolgáltatásainkat, szoftvereinket. Tevékenységi körünket is bővítettük, megnyitottuk kiskereskedelmi egységünket, a PC ABC nevű boltot, valamint elkezdtük a műholdas tv csatornák vételéhez szükséges parabola antenna rendszerek telepítését kisközösségek, egyéni vevők részére.

Azt a személyzetet viszont, aki csak az R22-vel foglalkozott (operátorok, adatrögzítők, expedíálók, karbantartók egy része) sajnos nem tudtuk megtartani, sokan sokféle dologgal próbálkoztak, de inkább kevesebb sikerrel. Az Ózdon maradtaknak nagyon nehéz megélhetése volt. A rendszerváltás szele megcsapta a többi munkatársunkat is, fölbátorodtak, kiléptek és önálló vállalkozásba kezdtek, vagy csak nem bíztak abban, hogy a Leányvállalat meg tud maradni itt Ózdon hosszú távon. Néhányan a vezetés egyetértésével, támogatásával az akkor megalakult ÉRÁK-hoz (Északmagyarországi Regionális Átképző Központ) mentek, egy dolgozónk a Kórház vezető informatikusa lett, tevékenységükkel nagyban hozzájárultak városunk fejlődéséhez, a számítástechnikai kultúra terjesztéséhez. Fokozatosan fogyott a létszámunk, a piacunk is erősen pangott, a sok kis cég fizetéképtelen lett, és így mi is az anyavállalattal együtt becsődöltünk és felszámoltak bennünket, tehát 1995-ben megszűnt az egyetlen olyan szervezet Ózdon, amely ilyen sokrétű számítástechnikai tevékenységet folytatott.

A maradék 15 főt az előtte Rúd- Dróthengermű gyáregységéből megalakult Ózdi Acélművek Kft-be sikerült átmenteni, köszönjük főnökünknek, Kóka Lajosnak. Az új cégben nem kevés munka várt az átkerült csapatra, hiszen mindent létre kellett hozni: gépparkot, hálózati infrastruktúrát, vállalatirányítási rendszert, de ez már nem tartozik szorosan a Számítóközpont történetéhez.

A szomorú vég ellenére, csak a szépre emlékezve, a találkozónk nagyon jól sikerült. A délelőtt egy Gyártörténeti Múzeumban történt látogatással kezdődött, délben megtekintettük volt épületünket, emléktáblát avattunk az épületen, valamint bejártuk egykori munkahelyünket, majd átvonultunk a Digitális Erőműbe,

Kóka Lajos főnökünk emlékezett és összegzett. Az együtt töltött éveinkről, elmondták személyes tapasztalataikat Körmendi János és Kovács Sándor – valamikori osztályvezetőink. Az Ózdi Acélművek Kft. (ÓAM) informatikai munkatársa – Kerekes Edvin ismertette az 1995 óta ÓAM-nál történt informatikai célú fejlesztéseket.

Ezután kötetlen beszélgetés volt, mindannyian elmondtuk, hogy ilyen munkahelyünk, mint a Számítóközpont, soha többé nem lett, ilyen kollektíva sehol máshol nem volt. Nagyszerűen éreztük magunkat, köszönhetően a választott helyszín miliójének is, valamint kedves vendéglátónknak, a Digitális Erőmű vezetőjének.

Találkozónk fényképei megtekinthetők facebook csoportunk oldalán (Ózdi számítóközpont dolgozói - <https://www.facebook.com/groups/174544706585145/>), valamint a találkozóra 5 munkatársunkkal készített riportfilm megtalálható a youtube-on <https://youtu.be/2sNo8EDFACI> – Ózdi Számítóközponti emlékek címmel.

Ózd, 2019. 11. 06.

Gáll Márta